

**PLAN EVAKUACIJE ZA:
JU "PRVA OSNOVNA ŠKOLA" ILIDŽA
UL. MALA ALEJA 15, ILIDŽA**

DIREKTOR
Branka Baltić

Sarajevo, februar 2019. godine

SADRŽAJ

1. OPĆENITO O EVAKUACIJI I SPAŠAVANJU	10
1.1 Vrsta evakuacije i spašavanja	10
1.2 Opasni događaji	11
2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE OPASNIH DOGAĐAJA I POSTUPAKA	11
2.1. Požar	11
2.2. Eksplozija	12
2.3. Zemljotres	12
2.4. Teroristički čin	13
3. NAČIN OTKRIVANJA OPASNOSTI, DOJAVA I UZBUNJIVANJE	13
4. ZAHTEJEVI SIGURNOSTI ZA EVAKUACIJSKE PUTEVE I IZLAZE	17
4.1. Opće odredbe	17
5. EVAKUACIONI PUTEVI I IZLAZI IZ UČIONICA, KABINETA, KANCELARIJA ZA ADMINISTRACIJU I DRUGIH PROSTORIJA	18
5.1. Opće odredbe	18
5.2. Obaveze	18
6. OSPOSOBLJAVANJE I UVJEŽBAVANJE ZAPOSLENIKA ZA PROVOĐENJE EVAKUACIJE I POSEBNE PREVENTIVNE MJERE	19
7. ORGANIZACIJA EVAKUACIJE I SPAŠAVANJE	20
7.1. Opće odredbe	20
7.2. Tok evakuacije i spašavanja	21
7.3. Zaduženja kod provođenja evakuacije i spašavanja	22
8. POSTUPCI NAKON PROVEDENE EVAKUACIJE	24
9. ZBORNA MJESTA EVAKUIRANIH OSOBA	25
10. NAČIN PROVOĐENJA SPAŠAVANJA	25
10.1. Spašavanje osoba s visine	26
10.2. Spašavanje u slučaju požara	26
10.3. Spašavanje iz ruševina	27
11. ALAT, PRIBOR I ZAŠTITNA OPREMA ZA EVAKUACIJU I SPAŠAVANJE	27
12. POPIS PRIMJENJENIH PROPISA, STANDARDA, NORMATIVA I PRAVILA TEHNIČKE PRAKSE	28
13. GRAFIČKI PRILOZI	30

1. OPĆENITO O EVAKUACIJI I SPAŠAVANJU

Usklađeno s Planom zaštite od požara za JU „Prva osnovna škola“ Ilidža (u nastavku: *Škola*), ovim se Planom utvrđuje: organizacija, postupci i mjere za osiguravanje brzog djelotvornog i u odnosu na nastali opasni događaj, primjerenog načina evakuacije i spašavanja ugroženih osoba i materijalnih dobara iz prostora i prostorija Škole.

Pod pojmom “evakuacija” podrazumijeva se organizovani oblik blagovremenog napuštanja lica iz ugroženog objekta, planskim putevima evakuacije, dok još nije uslijedila opasnost za njihove živote. To je ustvari samostalno kretanje ugroženih osoba ka sigurnim mjestima, korištenjem planiranih evakuacijskih puteva i izlaza.

Za potpuni uspjeh evakuacije mora postojati organizovana koordinacija svih učesnika, koji bi svaki na svoj način uticali na tok izvođenja evakuacije, kao i na preduzimanju svih potrebnih preventivnih mjera u cilju uspješnog izvođenja evakuacije ugroženih ljudi i imovine.

Spašavanje osoba koje same ne mogu napustiti mjesta gdje ih je događaj zatekao, izvodi se organizovano, uvježbanim postupcima i pomoću odgovarajuće opreme i sredstava. Evakuacija i spašavanje se provode prije, tokom ili nakon nastanka događaja kojim su ugroženi životi i zdravlje prisutnih osoba, odnosno koji nanose štetu materijalnim dobrima.

1.1 VRSTA EVAKUACIJE I SPAŠAVANJA

1.1.1. Preventivna evakuacija

Provodi se u očekivanju izvanrednog događaja (događaj nije nastao, ali je velika vjerovatnost da će se dogoditi), a obuhvata sljedeće postupke:

- evakuacija učenika, uposlenih i drugih osoba koje se nalaze u objektu;
- poduzimanje mjera za sprječavanje nastanka panike;
- isključivanje svih vrsta energije u ugroženom prostoru;
- obavještanje profesionalnih službi i ovlaštenih osoba određenih ovim planom o predvidivim posljedicama, mogućnostima i potrebama pružanja pomoći izvan objekta;
- obustava nastavnog procesa na siguran način – ubrzano.

1.1.2. Nužna evakuacija

Provodi se u što je moguće kraćem vremenu kada se iznenadni događaj već dogodio, a obuhvata sljedeće postupke:

- evakuacija uposlenih i drugih osoba koje se nalaze u objektu;
- poduzimanje mjera za sprječavanje nastanka panike;
- isključivanje svih vrsta energije u ugroženom prostoru;
- obavještanje profesionalnih službi i ovlaštenih osoba određenih ovim planom o predvidivim posljedicama, mogućnostima i potrebama pružanja pomoći izvan objekta;
- obustava nastavnog procesa na siguran način, a da se pritom ne dovedu u opasnost ljudski životi.

1.1.3. Vježbovna evakuacija

Vježbovna evakuacija i spašavanje je postupak u kojem se evakuacija i spašavanje provode u svrhu uvježbavanja članova ekipe za evakuaciju i spašavanje sa svim osobama koje se u tom trenutku nalaze u objektu.

Najmanje jednom godišnje, rukovodilac/zamjenik evakuacije i spašavanja organizuje i izvodi vježbu evakuacije i spašavanja u objektu, o čemu se vode zapisnici te predlažu poboljšanja.
Sve osobe u objektu (učenici, uposlenici i stranke) dužne su aktivno sudjelovati u vježbi evakuacije i spašavanja.

1.2 OPASNI DOGAĐAJI

Opasni događaji koji mogu nastupiti, te ugroziti osobe i imovinu su različiti po nastanku, trajanju, intenzitetu i posljedicama. Pretpostavlja se mogućnost nastanka sljedećih događaja:

- Požar;
- Eksplozija;
- Zemljotres;
- Teroristički čin.

2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE OPASNIH DOGAĐAJA I POSTUPAKA

2.1. POŽAR

2.1.1. Trajanje

Do dva sata eventualno i više što ovisi o mjestu nastanka požara, karakteristikama ugroženih prostora i njihovoj povezanosti, količini i požarnim karakteristikama materijala, izmjeni zraka, te početku i efikasnosti akcije gašenja požara.

2.1.2. Opasnosti i posljedice

Kritično djelovanje toplote, dima i otrovnih gasova na prisutne osobe je prisutno već tokom prvih minuta trajanja požara. Dolazi do oštećivanja i uništavanja materijalnih dobara djelovanjem požara i primjenom sredstava u postupku gašenja. U prostorijama gdje su u upotrebi ili se skladište zapaljivi gasovi i zapaljive tečnosti postoji opasnost od eventualne eksplozije.

2.1.3. Evakuacija

Neposredno ugrožene osobe započinju odmah kretanje prema sigurnim prostorima. Za najkraće moguće vrijeme treba evakuaciju organizovati kao normalno kretanje svih ugroženih osoba korištenjem planiranih evakuacionih puteva i izlaza. Propisanim oznakama i uputom treba upozoriti na planirane evakuacione puteve i izlaze.

Zaposlenici JU „Prva osnovna škola“ Ilidža trebaju se osposobiti naročito za kontrolu ponašanja učenika, prisutnih stranaka i drugih osoba izvana i za suzbijanje paničnih postupaka u nastaloj situaciji.

2.1.4. Spašavanje učenika, stranaka, zaposlenika i ostalih prisutnih osoba

Organizuje se i provodi za najkraće moguće vrijeme sa uvježbanim osobama i potrebnim sredstvima u nastaloj situaciji.

2.1.5. Spašavanje materijalnih dobara

Provodi se za vrijeme ili nakon požara uz maksimalno angažovanje zaposlenika JU „Prva osnovna škola“ Ilidža i tokom akcije gašenja od strane teritorijalne vatrogasne jedinice.

2.1.6. Ostale aktivnosti

- početno i daljnje gašenje požara;
- sigurnosni postupci na kritičnim instalacijama i uređajima;
- pružanje prve medicinske pomoći;

- osiguranje prostora i održavanje reda;
- saniranje nastalih šteta.

2.2. EKSPLOZIJA

2.2.1. Trajanje

Događaj je vrlo kratkog trajanja (dijelovi sekunde) i iznenadan.

2.2.2. Opasnosti i posljedice

Osobe koje su se zatekle u području djelovanja eksplozije, osim njenim fizičkim učinkom ugrožene su i nastalim plinovitim produktima, prašinom, pokidanim instalacijama i eventualno oslobođenim medijima.

Moguća je pojava paničnog ponašanja prisutnih osoba. Očekuje se oštećenje dijelova objekta, instalacija i opreme. Vjerovatan je i nastanak požara.

2.2.3. Evakuacija

Evakuaciju je potrebno organizovati u najkraćem vremenu korištenjem sigurnih puteva i izlaza, nadzirati njen tok i suzbijati pojave paničnog ponašanja.

2.2.4. Spašavanje učenika, stranaka, zaposlenika i ostalih prisutnih osoba

Provodi se odmah po nastalom događaju osobama i sredstvima koja odgovaraju nastaloj situaciji, a po pravilu prema sljedećim fazama:

- utvrđivanje položaja blokiranih osoba;
- određivanje najpovoljnijeg načina spašavanja s potrebnim osiguranjima od mogućeg naknadnog rušenja;
- oslobađanje blokiranih osoba i pružanje potrebne medicinske pomoći.

2.2.5. Ostale aktivnosti

- gašenje eventualnog požara;
- sigurnosni postupci na konstruktivnim elementima, instalacijama i uređajima;
- osiguranje objekta i održavanje reda;
- spašavanje imovine i saniranje nastalih šteta.

2.3. ZEMLJOTRES

2.3.1. Trajanje

Vrlo kratko (sekunde). Događaj je iznenadan.

2.3.2. Opasnosti i posljedice

Opasnost od zatrpavanja učenika, stranaka, zaposlenika i ostalih prisutnih osoba i materijalnih dobara, te njihovo ugrožavanje prašinom i eventualno oslobođenim štetnim medijima. Pojava paničnog ponašanja je vrlo vjerojatna. Moguća je pojava požara.

2.3.3. Spašavanje zatrpanih osoba

Provodi se nakon događaja sa snagama i sredstvima koja su primjerena stepenu porušenosti objekta. Ove postupke potrebno je obaviti u što kraćem roku.

2.3.4. Ostale aktivnosti

- gašenje požara;
- osiguranje objekta i održavanje reda;
- potrebni građevinsko-tehnički zahvati;
- saniranje štete.

2.4. TERORISTIČKI ČIN

2.4.1. Trajanje

Trajanje događaja kao i opasnosti mogu biti vrlo različiti.

2.4.2. Evakuacija

Provodi se po otkrivanju određene opasnosti organizovanim kretanjem prisutnih osoba korištenjem sigurnosnih puteva i izlaza do zone izvan potencijalnih opasnosti.

2.4.3. Ostale aktivnosti

- otklanjanje uočenih opasnosti isključivo angažovanjem specijalizovanih osoba ili ekipa;
- osiguranje objekta i održavanje reda.

3. NAČIN OTKRIVANJA OPASNOSTI, DOJAVA I UZBUNJIVANJE

Otkrivanje i dojavu požara i općenito poremećaja na građevini, opremi i instalacijama, koji bi mogli izazvati opasnost po život i zdravlje osoba i imovinu, vrše svi zaposleni i učenici. Dojavu obavljaju lično ili telefonom i to: direktoru škole, odgovornom licu za poslove zaštite od požara i osposobljenim rukovodiocima za evakuaciju i spašavanje. Oni će dalje procjenjivati situaciju i poduzimati potrebne mjere (dojavu, uzbunjivanje, evakuacija, pozivanje vanjskih službi i sl.).

Isti postupak provodi se i u slučaju pojave opasnosti od bilo koje elementarne nepogode.

Sistem obavještanja:

- školsko zvono,
- telefon,
- mobilni telefon,
- sistem osobne veze.

Dojavu iznenadnih događaja treba obaviti na sljedeće brojeve telefona:

Odgovorna osoba	Broj telefona
Direktor JU „Prva osnovna škola“ Ilidža <i>Ime i prezime:</i>	
Odgovorno lice za poslove zaštite od požara <i>Ime i prezime:</i>	

*Čitko, štampanim slovima upisati ime i prezime i broj telefona direktora škole i odgovorne osobe za poslove zaštite od požara

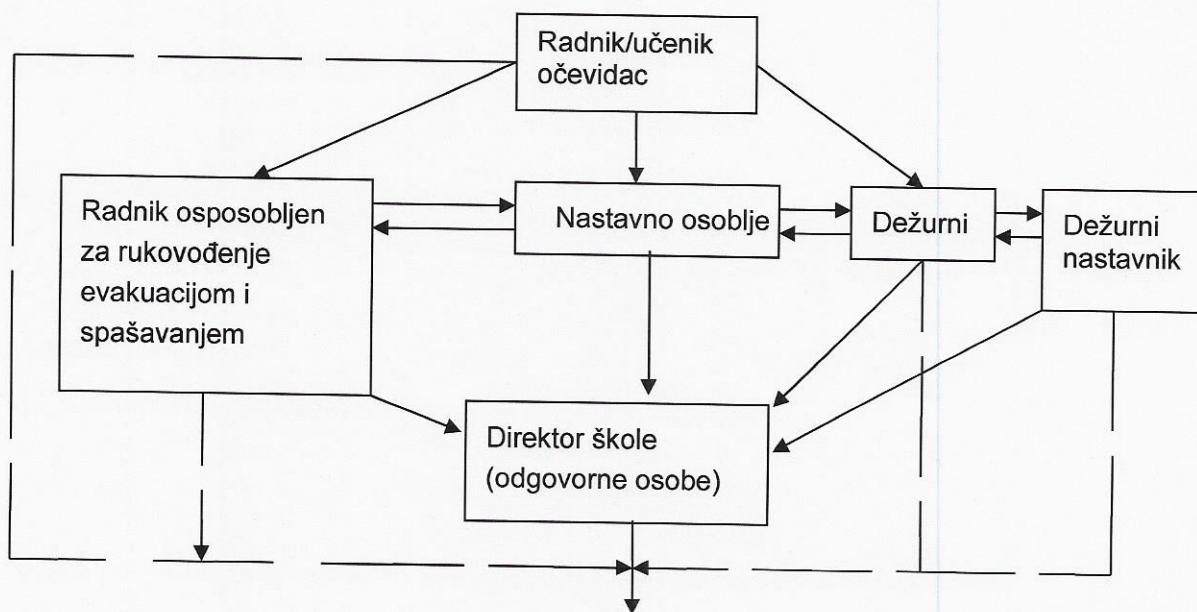
Način davanja uzbune

Za davanje uzbune na lokaciji u slučaju iznenadnog događaja koristiti:

- školsko zvono i to **isprekidani ton u trajanju od 30 sekundi**,
- glas,
- mobilne telefone,
- radio stanice.

Hitno odrediti osobe koje će obići sve prostorije u objektu i sistemom osobne veze obaviti uzbunjivanje. Zapovjed za uzbunjivanje daje direktor škole, osoba koja ga u odsutnosti zamjenjuje, odgovorno lice za poslove zaštite od požara, i/ili radnici koji su osposobljeni za rukovođenje evakuacijom i spašavanjem.

Šema dojava u slučaju iznenadnog događaja:

NAZIV ORGANA	POZIV NA TELEFON
Direktor JU „Prva osnovna škola“ Ilidža <i>Ime i prezime:</i>	061/222-132
Odgovorno lice za poslove zaštite od požara u JU „Prva osnovna škola“ Ilidža <i>Ime i prezime:</i>	
Domar JU „Prva osnovna škola“ Ilidža <i>Ime i prezime:</i>	061/532-458
Policija	122
Vatrogasci	123

Operativni centar CZ KS	033/556-670
Stanica hitne pomoći	124
Elektrodistribucija	033/751-000
JKP Vodovod	033/641-462
Sarajevogas	033/592-095

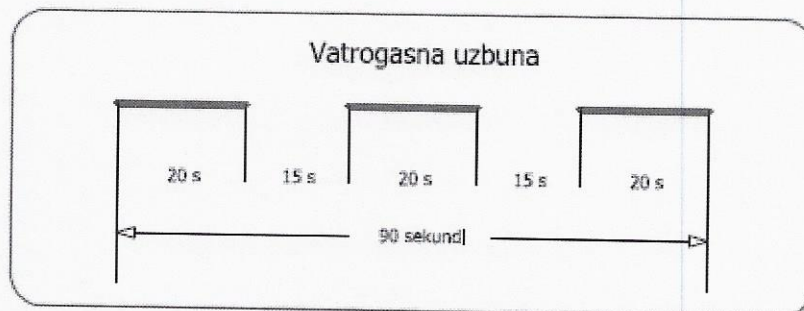
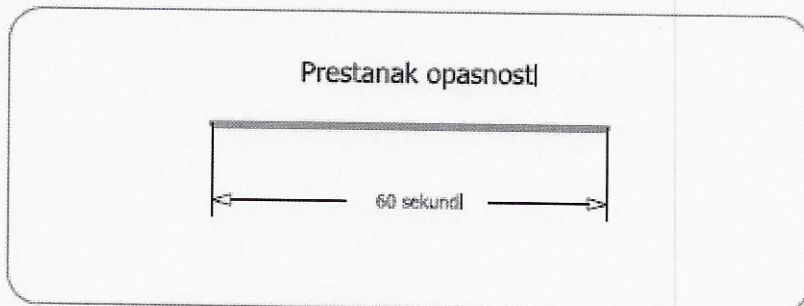
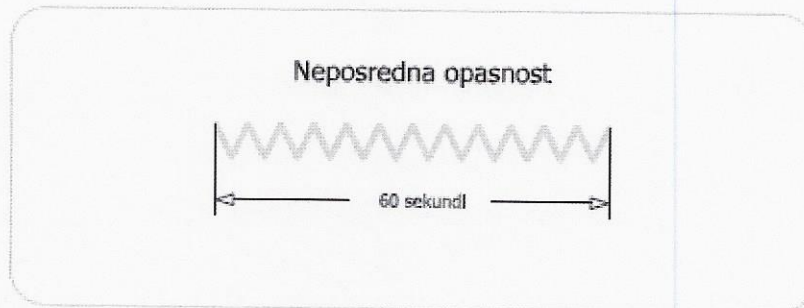
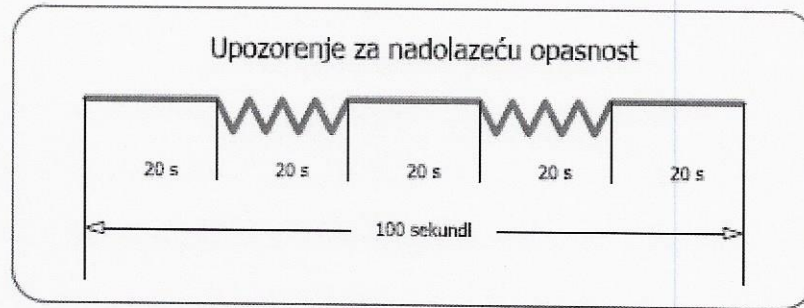
**Čitko, štampanim slovima upisati ime i prezime i broj telefona direktora škole, odgovorne osobe za poslove zaštite od požara i domara*

Dežurni nastavnik i/ili učenik će obaviti uzbunu u slučaju bilo kakvog iznenadnog događaja ili protupravnog djelovanja trećih osoba.

Način davanja uzbune:

- Školsko zvono - isprekidani ton u trajanju od 30 sekundi
- Uzbuna na nivou Općine se u slučaju iznenadnog događaja širih razmjera daje propisanim znakovima za uzbunjivanje u RBiH.

Znakovi za uzbunjivanje:

Ploče s propisanim znakovima nalaze se po svim etažama građevine u sklopu Plana evakuacije.

4. ZAHTJEVI SIGURNOSTI ZA EVAKUACIJSKE PUTEVE I IZLAZE

4.1. OPĆE ODREDBE

U slučaju potrebe napuštanja objekta zbog neke opasnosti karakteristično je ponašanje osoba, obzirom da svi istovremeno najvećom mogućom brzinom kreću prema izlazu.

Ovo dovodi do nagomilavanja osoba na unutrašnjim saobraćajnicama i izlazima. Ukoliko je kapacitet saobraćajnica mali, doći će do guranja i zatim do paničnog ponašanja cijele grupe osoba.

Element koji određuje efikasnost brze evakuacije je vrijeme za koje se evakuacija mora izvršiti. Na osnovu maksimalno dopuštenog vremena evakuacije i broja ljudi koji se mogu nalaziti u objektu – prostoru u momentu pojave požara određujemo sve ostale elemente koji omogućuju evakuaciju, kao što su širina prolaza, broj i dimenzija vrata i stepeništa i dr.

U principu, svaki prolaz ili izlaz mogu da posluže za evakuaciju. Međutim svaki prolaz ne može se smatrati za požarni izlaz. Pravi požarni izlaz je onaj koji vodi u slobodan prostor ili hodnik koji je neposredno vezan za slobodan prostor.

Izvedba, uređenje, održavanje i korištenje planiranih evakuacijskih puteva i izlaza treba biti takvo da je u najvećoj mogućoj mjeri izbjegnuto narušavanje sigurnosti prisutnih osoba kod nastanka opasnog događaja.

Evakuacioni putevi i izlazi moraju svojom dužinom i propusnom moći osiguravati napuštanje ugroženih prostora u vremenu kraćem od vremena nastanka kritičnih uslova za život i zdravlje požarom ugroženih osoba. Ukupna širina puteva evakuacije računa se po formuli:

$$\mathring{S} = n \times 0,6/n_e$$

\mathring{S} - širina izlaza

n - stvarni broj korisnika u prostoru ili u više prostorija

n_e - računski broj korisnika u prostoru ili u više prostorija

Za proračun ukupne širine evakuacijskih puteva uzima se u obzir i položaj etaže u građevini:

1. Prizemlje - jedinica prolaza iznosi 0,6 m za 100 ljudi ($n_e = 100$)
2. Etaže iznad prizemlja - jedinica prolaza iznosi 0,6 m na 60 ljudi ($n_e = 60$)
3. Etaže ispod prizemlja - jedinica prolaza iznosi 0,6 m na 50 ljudi ($n_e = 50$)

Širna stepeništa u objektu je 2,15 m, a glavna ulazna vrata su dvokrilna, širine 1,87 m i to dvojna vrata koja imaju kapacitet prolaza potreban za broj učenika u školi (cca 320 učenika u smjeni), što zadovoljava zahtjevane uslove. Širina požarnog stepeništa iznosi 1,18m.

Projektovana širina evakuacionih puteva i izlaza ne smije se tokom korištenja objekta ničim smanjivati. Ako prostor ima samo jedan izlaz, nijedna tačka u prostoru ne smije biti udaljena više od 20 m. Ako prostor ima dva izlaza, nijedna tačka u prostoru ne smije biti udaljena od izlaza više od 35 m. Izlazi bi trebali, u tom slučaju, biti raspoređeni na što većim međusobnim udaljenostima, tako da su putevi evakuacije neovisni jedni o drugim. Ako dužina puta do izlaza iz ugroženog prostora, prelazi dužine navedene u prethodnom tekstu, neophodno je projektovati protiv požarni hodnik, s tim da ukupna dužina puta evakuacije ne prelazi više od 50 m.

Ako do nekog izlaza iz objekta vodi više pristupnih puteva, dimenzije svakog od tih puteva moraju ovisiti o broju ljudi koji se njima služe.

Svi putevi evakuacije i izlazi iz objekta u slučaju požara moraju biti vidljivo označeni u skladu sa Evropskom direktivom 92/58/EEC, uočljivim svjetlosnim znakovima, postavljenim na propisanoj visini ne višoj od 1 m. Pri označavanju izlaza iz objekta ne smiju se koristiti jako osvijetljeni znakovi namijenjeni drugoj svrsi, niti se smije zaklanjati put vidljivosti znakova evakuacije.

Putevi evakuacije moraju biti u potpunosti prohodni kako bi se evakuacija odvijala neometano.

Takođe, prepoznavanje evakuacionih puteva i izlaza ne smije biti ometano postavljenim predmetima ili dekoracijom.

Putevi evakuacije prema izlaznim vratima ne smiju prolaziti pokraj ili preko prostorija ako u slučaju požara u tim prostorijama postoji opasnost za život.

Prostori koji su požarno ili eksplozivno opasni, ne smiju graničiti s evakuacionim putevima ili izlazima, odnosno od njih moraju biti odijeljeni građevinskim elementima propisane otpornosti na požar. Prostori ispod stubišnih krakova koji su dio evakuacionog puta ili izlaza, ne smiju se koristiti za smještaj požarno ili eksplozivno opasnih sadržaja.

Pod hodnika mora biti ravan i bez suženja. Zidovi se u hodnicima ne smiju oblagati gorivim materijalom. Zidovi što odvajaju hodnike od ostalih ugroženih prostorija moraju biti otporni prema požaru 90 minuta.

Vrata koja povezuju hodnike s prostorijama visokog požarnog opterećenja moraju biti otporna prema požaru najmanje 90 minuta i uvijek zatvorena, a ukoliko se napajaju električnom energijom moraju biti konstruisana tako da se, u slučaju nestanka energije za napajanje, mogu otvoriti ručno. Na svim putevima za evakuaciju dopušteno je postaviti samo zaokretna vrata koja se moraju otvarati samo u smjeru izlaženja.

Ona trebaju biti izvedena i održavana tako da se u svakom trenutku mogu jednostavno otvoriti sa strane predviđenog smjera kretanja. Vrata predviđena za izlaženje samo u slučaju opasnosti trebaju biti označena za takvo korištenje.

Zaštitne ograde stubišta kao i bočni zidovi na evakuacionim putevima moraju biti bez detalja koji mogu uhvatiti odjeću.

Podzemne prostorije ne smiju biti udaljene od izlaza iz objekta više od 20 m. Vrata koja vode izravno van objekta moraju biti napravljena tako da se s unutarne strane mogu otvarati bez ključa.

Panik rasvjeta mora funkcionisati i bez podrške mrežnog napona, te propisanim intenzitetom osvijetljivati puteve u vremenskom trajanju od najmanje 1 sata.

Svi izlazi iz objekta moraju voditi izravno na ulicu, dvorište ili u neki drugi sigurni prostor. Izlaz iz objekta ne smije biti niži od 2,30 m.

5. EVAKUACIONI PUTEVI I IZLAZI IZ UČIONICA, KABINETA, KANCELARIJA ZA ADMINISTRACIJU I DRUGIH PROSTORIJA

5.1. OPĆE ODREDBE

Evakuacioni putevi i izlazi iz prostora i prostorija škole, moraju se stalno održavati u skladu s navedenim odredbama sigurnosti.

Evakuacioni proces je planiran putevima i izlazima koji su, kao i ostali elementi od važnosti za evakuaciju naznačeni na priloženim tlocrtima pojedinih etaža objekata. Izvedeno stanje evakuacionih puteva i izlaza zadovoljava osnovne tehničke kriterije sigurnosti za ovu vrstu objekata.

5.2. OBAVEZE

Osnovne mjere i obaveze koje treba provoditi JU „Prva osnovna škola“ Ilidža u normalnim uslovima su:

- da vrše periodične preglede puteva evakuacije, izlaza, hidrantske mreže, oznaka puteva evakuacije, natpisa o rokovima predviđenim odgovarajućim aktima, o čemu treba da postoji evidencija;
- da u saradnji sa profesionalnom vatrogasnom jedinicom ili ovlaštenim pravnim licem izvodi praktične vježbe evakuacije i spašavanja osoba iz objekta;
- da u svom programu obuke obuhvati sve učenike i zaposlenike koji učestvuju u akciji evakuacije;
- puteve evakuacije stalno održavati slobodne i prohodne i označene propisnim vidnim oznakama;
- ažurirati spiskove i popunjenost neophodnog broja zaposlenika na koje se računa u slučaju požara i evakuacije;

- lica koja dežuraju moraju imati ključeve za otključavanje svih izlaza.

Stalna kontrola za stanje sigurnosti evakuacionih puteva i izlaza dužnost je svih zaposlenika, a posebno onih sa zaduženjima koja utvrđuje Plan zaštite objekta ili Pravilnici o zaštiti od požara i zaštiti na radu.

O uočenim promjenama stanja ili nedostacima na evakuacionim putevima i izlazima odmah se obavještavaju:

Odgovorna osoba	Broj telefona
Direktor JU „Prva osnovna škola“ Iliđa <i>Ime i prezime:</i>	
Odgovorno lice za poslove zaštite od požara <i>Ime i prezime:</i>	

koji moraju organizovati njihovo brzo otklanjanje i dovođenje u sigurno stanje.

5.3. PRORAČUN PUTA I VREMENA EVAKUACIJE

Vrijeme i dužina puta evakuacije je proračunato za najnepovoljniji slučaj.

Dužina puta za evakuaciju iz učionice na II spratu iznosi:

kretanje osobe po horizontalnoj površini $dp1 = 50m$

kretanje osobe po stepeništu $dp2 = 14m$

Ukupna dužina puta za evakuaciju iznosi:

$$Dp = dp1 + dp2 = 50 m + 14 m = 64 m$$

Vrijeme evakuacije je proračunato na osnovu francuskih propisa za javne objekte (Reglement de securite contre l'incendie dans les etablissements recevent du publik):

Brzina kretanja osobe pri evakuaciji iznosi:

za kretanje osobe po stepeništu: $v_s = 0,6 m/s$

za kretanje osobe po podestu: $v_s = 1,4 m/s$

za kretanje osobe po rampi: $v_s = 0,6 m/s$

Vrijeme evakuacije je izračunato po obrascu:

$$t_e = t_{pe} + t_k = 30 + 60 = 90 s \text{ (dovoljno je vrijeme ispod 3 minute)}$$

gdje je:

t_e - vrijeme evakuacije

t_{pe} - vrijeme pripreme evakuacije i napuštanja kancelarije ($t_{pe} = 30 s$)

t_k - vrijeme kretanja od učionice do izlaza u sigurno područje

6. OSPOSOBLJAVANJE I UVJEŽBAVANJE ZAPOSLENIKA ZA PROVOĐENJE EVAKUACIJE I POSEBNE PREVENTIVNE MJERE

- Sva lica koja rade ili borave u objektima gdje se okuplja veći broj lica moraju biti upoznata i obučena za postupanje po planu evakuacije;
- Najmanje jednom godišnje mora se organizovati praktična vježba po planu za evakuaciju, uz učešće svih učenika, zaposlenih lica u školi, a po mogućnosti i ostalih korisnika ili posjetilaca;
- Redovno vršiti svakih šest mjeseci kontrolu aparata za gašenje požara i kontrolu hidrantske mreže;
- Redovno kontrolisati elektro instalacije uključujući, panik rasvjetu, kontrolu gromobranske instalacije, kontrolu sistema tehničke zaštite;
- Odmah otklanjati uočene nedostatke na instalacijama i uređajima koji su u funkciji bezbjedne, efikasne i pravovremene evakuacije (pomenute instalacije iz prethodne tačke, instalacije vatrodajave, ventilacije i klimatizacije, instalacije otvora za odvod dima i dr.);
- Obavezno izvršiti obuku radnika prije stupanja na rad, kao i provjeru znanja iz oblasti zaštite od požara;
- Redovno vizuelno provjeravati ispravnost i funkcionalnost vrata koja služe za evakuaciju, ventilaciju, obilježenost puteva evakuacije, raspored aparata za gašenje požara i kompletnost hidrantskih ormarića;
- Po objektu redovno svakog dana provjeravati da li se nalazi uputstvo u slučaju požara na svom mjestu i šematski prikaz prostorije u odnosu na druge prostorije sa smjerom najkraćeg puta za evakuaciju;
- Obezbijediti nesmetan pristup razvodnim tablama za isključenje struje u slučaju hitnosti, aparatima za gašenje požara i hidrantima.

7. ORGANIZACIJA EVAKUACIJE I SPAŠAVANJE

7.1. OPĆE ODREDBE

U pogledu uspješnosti provođenja evakuacije, prostori i prostorije škole se dijele na tri evakuacijske zone:

- EVAKUACIJSKA ZONA 1 – Prostor I i II sprata koji se požarnim stepeništem evakuiše do slobodnog prostora
- EVAKUACIJSKA ZONA 2 – Fiskulturna sala i produženi boravak
- EVAKUACIJSKA ZONA 3 – Prostorije na prizemlju (biblioteka, zbornica, kancelarije administrativnog osoblja i kuhinja)

Cjelokupni proces evakuacije kontroliše i vodi ekipa sljedećeg sastava:

1. rukovodioci evakuacije i spašavanja (direktor škole i odgovorno lice za poslove ZOP-a),
2. zamjenik rukovodioca (zamjenik direktora, sekretar škole),
3. član (dežurni nastavnik, domar).

Dežurni nastavnici su zaduženi za sprovođenje evakuacije u II smjeni.

Odgovorno lice za poslove zaštite od požara, utvrđuje i brine o sastavu ekipe za evakuaciju i o ažuriranju podataka. U sastav ekipa treba birati isključivo one zaposlenike koji tokom radnog vremena obavljaju poslove jedino unutar škole.

U objektu postoji jedno unutrašnje komunikaciono stepenište i jedno vanjsko požarno stepenište koja omogućavaju evakuaciju sa spratova škole do slobodnog prostora.

U planu će biti prikazan samo primarni pravac evakuacije zbog jasnoće crteža i izbjegavanja zabune kod učenika. Sekundarne ili alternativne pravce kretanja učenika u slučaju evakuacije će određivati prisutni

Rukovodioc evakuacije, a u skladu sa trenutačnom situacijom. Alternativni pravci podrazumijevaju da je primarni put zatvoren i da se kroz njega ne može izvršiti evakuacija. U tom slučaju će Rukovodioc evakuacije, usmjeravanjem učenika kroz hodnike i stepeništa, omogućiti siguran i brz pristup učenika drugom planiranom izlazu ili fasadnom otvoru na prizemlju kroz koji će se učenici evakuisati u siguran prostor.

Na putu evakuacije je postavljena panik rasvjeta za označavanje puta evakuacije i izlaza.

7.2. TOK EVAKUACIJE I SPAŠAVANJA

Rukovodilac evakuacije i spašavanja ili njegovi zamjenici izdaju zapovijed za organizaciju evakuacije. Nakon izdate zapovijedi, članovi ekipe za evakuaciju i spašavanje obavještavaju učenike, nastavnike i druge osobe koje se zateknu u zoni evakuacije o potrebi za evakuacijom te ih organizovano u koloni usmjeravaju prema unaprijed predviđenim evakuacijskim izlazima do mjesta okupljanja izvan objekta.

Službenici koji u trenutku oglašavanja uzbune imaju stranke u svojim prostorima, dužni su se pobrinuti za njihovu evakuaciju.

U toku evakuacije i na mjestu okupljanja nakon evakuacije, treba poduzeti sve mjere za sprečavanje panike.

Na znak uzbunjivanja o iznenadnom događaju ili kod nastupa iznenadnog događaja svi učenici i zaposlene osobe u školi dužne su se evakuirati prema odredbama ovog Plana, odnosno, prema uputama osoba zaduženih za rukovođenje akcijom evakuacije i/ili nastavnog osoblja koji su trenutačno na nastavi u pojedinim učionicama i sl.

Način izvođenja evakuacije je sljedeći:

Sa prizemlja je evakuaciju moguće izvršiti u tri pravca, preko tri izlaza koja su označena na tlocrtima u grafičkom dijelu Plana.

Sa I i II sprata evakuacije se vrši hodnikom do požarnog stepeništa i dalje prema slobodnom prostoru.

Evakuacijski putevi, smjerovi kretanja i izlazi prikazani su u nacrtima građevine koji se nalaze u grafičkim priložima ovog Plana i postavljeni su po etažama i unaprijed određenim lokacijama.

Svaki je nastavnik u fazi pripreme i evakuacije dužan:

- mirno pozvati učenike da uzmu svoje stvari i formiraju kolonu u razredu u parovima;
- upoznati učenike sa pojavom iznenadnog događaja, poduzeti mjere za uklanjanje panike i to bez uzbuđenja i straha;
- izdati kratka i jasna naređenja za evakuaciju a usmjeravajući ih na tačno određeni prolaz i na određeno mjesto za okupljanje;
- odrediti jednog učenika za začelje kolone s ciljem da neko ne ostane u učionici;
- na čelu kolone vodi učenike utvrđenom pravcem evakuacije krećući se desnom stranom na tih i brz način i primjerenim tempom svako trčanje treba strogo zabraniti, te propuštajući kolone prema prioritetu;
- organizovati pomoć pri izlasku ozlijeđenim učenicima tako da im pomažu neozlijeđeni učenici;
- pri izlasku iz učionice provjeriti jesu li svi učenici i radnici napustili učionicu i građevinu (urede, kabinete, čitaonice, sanitarne prostorije i dr.);
- na mjestu okupljanja biti s učenicima do dobivanja daljnjih uputa.

Postupci učenika u razredu nakon znaka za evakuaciju:

- mirno se spremaju i uzimaju svoje stvari te formiraju kolonu u razredu prema rasporedu sjedenja;
- napuštaju učionicu u koloni slijedeći učitelja krećući se desnom stranom;
- nakon dolaska na mjestu okupljanja čekaju daljne upute učitelja/nastavnika i ne napuštaju to mjesto.

Ostali zaposleni radnici na znak uzbunjivanja o iznenadnom događaju moraju učiniti sljedeće:

u prvoj fazi:

- rasporediti se putem evakuacije i upućivati učenike prema najbližim izlazima za evakuaciju iz građevine s ciljem da se ne napravi gužva i izazove nekontrolisano „trčanje“;
- nadzirati cijeli tok evakuacije učenika;
- pomoći pri izlazu ozlijeđenim učenicima;
- u slučaju da je primarni izlaza blokiran, uputiti učenike na najbliži sljedeći izlaz;
- svojim ponašanjem djelovati tako da se ne stvara panika;
- obaviti brzi nadzor jesu li svi učenici napustili građevinu.

u drugoj fazi:

- isključiti iz rada opremu i uređaje kojima rukuju i isključiti potrebne instalacije;
- nakon što su građevinu napustili svi učenici obaviti vlastitu evakuaciju;
- tokom evakuacije izvršavati naredbe osoba zaduženih za rukovođenje evakuacijom;
- nakon izlaska iz građevine moraju se okupiti na određenom zbornom mjestu, gdje će dobiti daljnje upute.

Rukovoditelji evakuacije i spašavanje dužni su za vrijeme evakuacije:

- nadzirati i koordinirati akcije u svrhu evakuacije;
- obzirom na razvoj događaja tokom evakuacije, izdavati naredjenja pojedinim nastavnicima i drugim odgovornim radnicima za poduzimanje posebnih mjera u vezi sa nastalim promjenama;
- poduzimati dodatne mjere posebno u slučajevima kada evakuacija nije u cijelosti izvedena.

Nakon evakuacije osoba iz zone evakuacije, zaduženi član ekipe za evakuaciju i spašavanje provjerava dozivom "Ima li koga?", odnosno pregledom jesu li sve osobe zatečene u ugroženom objektu prostor napustile pazeći pritom da ne ugrozi vlastiti život i zdravlje.

Član ekipe za evakuaciju i spašavanje, zadužen za obilazak zone za evakuaciju, izvještava rukovodioca evakuacije i spašavanja da su sve osobe evakuisane iz zone evakuacije.

Prestanak opasnosti oglašava općinski operativni centar CZ, odnosno rukovodilac ili zamjenik rukovodioca evakuacije i spašavanja, ako je on izdao znak za uzbunjivanje, te odlučuje o povratku na radna mjesta, odnosno o uključivanju dijela službenika u potrebne aktivnosti ili prestanku rada za taj dan.

7.3. ZADUŽENJA KOD PROVOĐENJA EVAKUACIJE I SPAŠAVANJA

7.3.1. Rukovodilac evakuacije i spašavanja:

- Upoznaje se s Planom evakuacije i spašavanja;
- Uključuje odnosno naređuje uključivanje sredstava za uzbunjivanje, s obzirom na događaj, propisanim znacima;
- Prema procjeni stepena ugroženosti prisutnih stranaka, zaposlenika i ostalih osoba naređuje provođenje evakuacije iz ugroženih zona, te koordinira njihov rad i kontroliše izvršenje;
- Prema nastaloj potrebi i ličnoj procjeni, te eventualno mogućoj konsultaciji sa direktorom škole traži pomoć od odgovarajućih vanjskih subjekata i s njima sarađuje tokom obavljanja njihovih poslova;
- Određuje mjesto za evakuisane osobe;
- Odlučuje o načinu uzbunjivanja prisutnih stranaka, zaposlenika i ostalih prisutnih osoba izvana;
- Organizira osobe za evakuaciju i u koloni ih usmjerava prema evakuacijskim izlazima;
- Poduzima mjere za sprečavanje panike tokom evakuacije te na mjestu okupljanja nakon evakuacije;
- Brine se da su evakuacijski putevi čisti, prohodni i otvoreni za izlaz u siguran i/ili slobodan prostor;

- Brine se da informacije o događaju zbog kojeg se obavlja evakuacija, budu kratke i jasne s napomenom da nema opasnosti po život službenika te da se disciplinirano bez panike evakuiraju iz objekta;
- Izdaje zapovijed o isključenju energenata te uređaja za rad (prema potrebi);
- Poziva u pomoć druge službe;
- Smiruje osobe koje je zahvatila panika i prema potrebi ih odvaja od ostalih osoba radi sprječavanja širenja panike;
- Organizira pružanje prve pomoći ozlijeđenima na mjestu događaja ako je to moguće;
- Sastavlja zapisnik nakon završene evakuacije i spašavanja;
- Izvještava i surađuje tokom evakuacije sa direktorom škole ili zaposlenikom koji ga zamjenjuje.

Ako se na intervenciju pozove vatrogasna jedinica, nakon njenog dolaska na mjesto događaja, rukovođenje cjelokupnom akcijom evakuacije i spašavanja preuzima zapovjednik navedene jedinice uz usku saradnju sa rukovodiocem za evakuaciju i spašavanje objekta.

7.3.2. Svi članovi ekipa za evakuaciju

Po zapažanju neposredne opasnosti ili nakon primljene naredbe:

- Odmah započnu s organizacijom evakuacijskog procesa, izvještavajući prisutne osobe o potrebi evakuacije, na način kojim se neće uznemiriti, te djelujući protiv eventualnih pojava paničnog ponašanja;
- Postupaju prema naredbama Rukovodioca ekipe i izvještavaju ga o toku evakuacije;
- Samostalno poduzimaju hitne mjere, ne izlažući se pri tom nepotrebim opasnostima, kojima se osigurava brža i sigurnija evakuacija.

7.3.3. Svi ostali zaposlenici

Po zapažanju neposredne opasnosti na nalog članova ekipa za evakuaciju ili na znak uzbune, dužni su:

- Učestvovati i podržavati organizovani evakuacijski proces;
- Pridržavati se svih naredbi datih od osoba zaduženih za evakuaciju;
- Zadržavati se na utvrđenom mjestu do obavjesti o završetku akcije;
- Tokom evakuacije izvršavati naredbe zaduženih osoba za evakuaciju.

7.3.4. Prisutne stranke i osobe iz vana

Moraju se na odgovarajući način, uključiti u proces evakuacije, uz nadzor zaposlenika škole.

7.3.5. Operativni štab

U slučaju pojave većeg požara i evakuacije ugroženih lica može se formirati operativni štab za koordinaciju i sprovođenje evakuacije i spašavanja ugroženih lica.

U sastav operativnog štaba ulaze:

- Komandant štaba CZ ili lice koje on ovlasti,
- Rukovodilac akcijom gašenja,
- Odgovorno lice za poslove zaštite od požara u JU „Prva osnovna škola“ Ilidža,
- Direktor JU „Prva osnovna škola“ Ilidža,
- Stručna lica Elektroprivrede, Sarajevogasa i Vodovoda (po potrebi).

8. POSTUPCI NAKON PROVEDENE EVAKUACIJE

Nakon provedene evakuacije i okupljanja učenika i radnika na zbornim mjestima, rukovoditelji evakuacije i spašavanja, procjenjuju situaciju u okviru koje:

- s nastavnim osobljem provjeravaju jesu li svi učenici i radnici napustili građevine;
- određuju radnje koje treba poduzeti na nužnom saniranju posljedica iznenadnog događaja (gašenje požara i sl.);
- određuju radnje, koje treba poduzeti radi provođenja akcije spašavanja osoba koje su blokirane u dijelovima građevine (korištenje opreme za izvođenje spašavanja, određivanje rasporeda i redoslijeda spašavanja i sl.);
- otpuštaju kućama preostale osobe koje ne mogu sudjelovati u daljnjim akcijama;
- smještaj opreme u druge objekte po uputama direktora škole;
- teže povređene osobe se odvoze u Centar urgentne medicine (CUM) u Sarajevu.

9. ZBORNA MJESTA EVAKUIRANIH OSOBA

Svi učenici, nastavno osoblje i uposlenici nakon izlaska iz građevina, u slučaju iznenadnih događaja, moraju se okupiti na zbornim mjestima koja su određena za okupljanje na otvorenom prostoru.

Na zborna mjesta za okupljanje moraju doći učenici, nastavno osoblje i uposlenici u svim slučajevima iznenadnih događaja osim iznenadnih događaja kao što su olujni vjetrovi, tuča i širenje oblaka opasnih tvari u vanjskom prostoru.

U tim slučajevima treba postupiti prema sljedećem:

- Ne napuštati građevine;
- Smjestiti se u najsigurnije unutarnje prostorije;
- Čvrsto i po mogućnosti nepropusno zatvoriti sve vanjske otvore na građevini, odnosno prostorijama;
- U suradnji i po zapovijedi rukovoditelja evakuacije i spašavanja isključiti iz upotrebe sve instalacije, strojeve i uređaje koji bi mogli izazvati akcidentne situacije;
- Nakon prolaska opasnosti postupiti prema uputama rukovodioca evakuacije i spašavanja.

Na lokaciji se određuje sljedeće zborna mjesto za okupljanje na otvorenom prostoru:

Zborno mjesto broj 1. - Na slobodnom prostoru školskog igrališta.

Na ovom zbornom mjestu trebaju se okupiti svi učenici, nastavno osoblje i uposlenici. Ovo je prolazno mjesto za okupljanje učenika, a potom se učenici usmjeravaju na **ZBORNO MJESTO BROJ 2.**

Zborno mjesto broj 2. - odredit će se na licu mjesta ako se procjeni da predhodno nije sigurna pozicija evakuisanih. Zborno mjesto će u tom slučaju odrediti nadležni rukovodioc evakuacije.

Zborna mjesta na otvorenom prostoru ucrtana su u situacijskom planu koji se nalazi u grafičkim priložima koji će biti postavljeni u prostorijama i po hodnicima škole.

Nakon okupljanja radnici moraju:

- mirno sačekati daljnja naređenja i upute;
- ne smiju stvarati naknadnu paniku;
- ne smiju se razilaziti niti se samovoljno ponašati;
- ne smiju se vraćati u objekat dok za to ne dobiju odobrenje rukovodioca evakuacije da je ulaz siguran.

Na zbornom mjestu Rukovodilac evakuacije treba:

- utvrditi jesu li svi učenici i uposlenici napustili objekat;
- ako učenici i uposlenici nisu na broju, poduzeti akcije spašavanja;
- obaviti koordinaciju daljnjeg djelovanja s drugim Rukovodiocima evakuacije i spašavanja, i zapovjednikom teritorijalne vatrogasne jedinice;
- organizirati pružanje prve pomoći ozlijeđenima, a teže ozlijeđene uputiti u medicinske ustanove.

10. NAČIN PROVOĐENJA SPAŠAVANJA

U svim slučajevima, kad evakuacija radnika nije provedena u potpunosti, pristupa se akciji spašavanja preostalih osoba.

U ovoj akciji sudjeluju:

- Rukovodilac evakuacije i spašavanja i osobe koje on odredi;

- Pripadnici vatrogasne jedinice;
- Prema potrebi stručne osobe drugih organizacija.

Rukovodilac evakuacije i spašavanja, u okviru svog djelokruga rada, utvrđuju putem izviđanja sljedeće:

1. Koliko je osoba ugroženo i gdje se nalaze?
2. Kakva im neposredna opasnost prijeti?
3. Da li je nastupila panika?
4. Koji su hodnici i stubišta neprohodni?

Istovremeno ocjenjuju koja su sredstva za spašavanje potrebna i koja su osobna i kolektivna zaštitna sredstva potrebna za radnike koji ovu akciju provode.

Rukovodilac evakuacije i spašavanja ili njegov zamjenik izdaje zapovijed članovima ekipe za evakuaciju i spašavanje da pristupe organiziranom spašavanju osoba i imovine do dolaska profesionalnih službi, kada njihov komandir preuzima rukovođenje akcijom spašavanja.

Spašavanje se provodi prema fazama:

I. FAZA	Okupljanje ekipe za spašavanje i sakupljanje PP aparata i opreme za spašavanje.
II. FAZA	Odlazak ekipe do mjesta spašavanja.
III. FAZA	Pristup spašavanju osoba iz ugroženog prostora.
IV. FAZA	Evakuisanje neozlijeđenih osoba do mjesta za okupljanje. Prijevoz ozlijeđenih osoba do zdravstvene ustanove.

Svi ključevi prostorija se nalaze na portirnici.

Do dolaska vatrogasne jedinice, u granicama mogućnosti, koristiti vlastita sredstva za spašavanje.

Nakon dolaska vatrogasne jedinice koristit će se oprema za spašavanje vatrogasne jedinice, a rukovođenje preuzima zapovjednik smjene vatrogasne jedinice.

10.1. SPAŠAVANJE OSOBA S VISINE

Za spašavanje osoba s visine treba koristiti vlastitu raspoloživu opremu. Nakon dolaska vatrogasne jedinice koristiće se oprema za spašavanje navedene jedinice.

10.2. SPAŠAVANJE U SLUČAJU POŽARA

U slučaju požara moraju se ponajprije spašavati ugrožene osobe, a tek onda kreće akcija za konačno savladavanje požara. Rukovodilac evakuacije i spašavanja određuje način spašavanja osoba u slučaju požara.

Rukovodilac evakuacije i spašavanja u saradnji s uposlenicima, odredit će mjesta na kojima će se skupiti sredstva za gašenje požara, kako bi se u što kraćem vremenu spasile osobe zaostale u gorućoj građevini.

U svakom slučaju poziva se vatrogasna jedinica grada.

U slučaju požara koji otežava spašavanje radnika, potrebno je držati se sljedećih pravila:

- Odmah, uporedo s ostalim radnjama spašavanja osoba, vatrogasci pristupaju gašenju požara;
- Isključuju se instalacije koje predstavljaju opasnost u slučaju požara (električna struja, sistem grijanja i dr.);

- Prilikom napuštanja ugrožene prostorije zatvaraju se prozori i vrata;
- Otvaraju se vrata i prozori na hodnicima, stubištima i prostorijama u kojima se obavlja evakuacija, odnosno, spašavanje radi odvoda dima i prevelike topline;
- Određuje se probijanje zidova, stropova i slično, kako bi se zaobišla ugrožena mjesta i obavilo spašavanje blokiranih osoba, te djelotvorna akcija gašenja požara.

10.3. SPAŠAVANJE IZ RUŠEVINA

Pretraživanje ruševina i spašavanje zatrpanih osoba obavljaju Rukovodilac evakuacije i spašavanja, pripadnici vatrogasne jedinice i radnici koji su određeni.

U slučajevima rušenja zgrade ili njezinog dijela mora se odmah:

- Isključiti struja, dovod plina, voda, sistem grijanja i dr.;
- Utvrditi kritična mjesta na koja je potrebno obratiti pažnju;
- Utvrditi mjesta odakle se javljaju zatrpani i ozlijeđeni;
- Utvrditi dijelove zgrade koji bi se tokom spašavanja mogli srušiti, te poduzeti mjere otklanjanja opasnosti od rušenja.

Spašavanje osoba iz ruševina treba obavljati krajnje oprezno kako ne bi došlo do ozlijeda osoba ili novih ozlijeda već ozlijeđenih osoba.

Pri spašavanju treba koristiti namjenski alat i opremu, a u krajnjem slučaju i građevinsku mehanizaciju pod nadzorom građevinskih stručnjaka.

11. ALAT, PRIBOR I ZAŠTITNA OPREMA ZA EVAKUACIJU I SPAŠAVANJE

Na temelju procjene nužne potrebe obavlja se nabavka alata, pribora i zaštitne opreme za evakuaciju i spašavanje.

12. POPIS PRIMJENJENIH PROPISA, STANDARDA, NORMATIVA I PRAVILA TEHNIČKE PRAKSE

- Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Sl. novine F BiH", broj: 64/09).
- Zakon o zaštiti na radu ("Sl. list SR BiH", br. 22/90).
- Zakon o standardizaciji RBiH ("Sl. glasnik R BiH", br. 19/01).
- Plan zaštite od požara grada Sarajeva (Sl.novine grada Sarajeva br. 27/81)
- Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara ("Sl. list F BiH", broj: 8/11).
- Metodologija za izradu procjene ugroženosti od požara ("Sl. novine FBiH", broj: 8/11).
- Pravilnik o uslovima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara ("Sl. list FBiH", broj: 79/11)
- Pravilnik za zaštitu visokih objekta od požara ("Sl. novine F BiH", broj: 81/11)
- Pravilnik o zaštiti od požara građevina za javnu upotrebu ("Sl. novine F BiH", broj: 86/11)
- Pravilnik o izboru i održavanju aparata za gašenje početnog požara koji se mogu stavljati u promet sa garantnim rokom i rokom servisiranja ("Sl. novine F BiH", broj: 46/11)
- Pravilnik o tehničkim normativima za vanjsku i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara ("Sl. novine F BiH", broj: 87/11).
- Pravilnik o tehničkim normativima za uređaje za automatsko zatvaranje vrata i klapni otpornih prema vatri ("Sl. novine F BiH", broj: 46/11)
- Pravilnik o tehničkim normativima za sisteme za odvođenje dima i toplote nastalih u požaru ("Sl. novine F BiH", broj: 11/12)
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija ("Sl.n. FBiH", broj: 23/11)
- Pravilnik o uslovima za vatrogasne pristupe i prolaze za stambene i druge zgrade i objekte i za sve prostore koji se smatraju građevinama ("Sl. novine FBiH", broj: 6/12)
- Pravilnik o opštim mjerama i normativima zaštite na radu za građevinske objekte namijenjene za radne i pomoćne prostorije ("Sl. list SR BiH", broj: 5/88).
- Jugoslovenski standardi: U. J1.030. požarno opterećenje, Z.CO.003. klasifikacija požara prema vrsti zapaljivih materija, Z.CO.005. klasifikacija materijala i robe prema ponašanju u požaru, U.J1.240. tipovi konstrukcija zgrade prema njihovoj unutrašnjoj otpornosti protiv požara, Z.CO.010. karakteristike opasnih materija.
- Pravilnik o tehničkim propisima za izradu i upotrebu parnih kotlova, parnih sudova, pregrijača pare i zagrijača vode ("S. list SFRJ", broj: 7/57,22/57,3/57-58,56/72 i 61/72).
- Pravilnik o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona ("Sl. list SFRJ"; broj: 53/88).
- Tehnički propisi o gromobranima ("Sl. list SFRJ"; broj: 13/68).
- Pravilnik o smještaju i držanju ulja za loženje ("Sl. list SFRJ", broj: 45/67).
- Pravilnik o zaštitnim mjerama protiv opasnosti od električne struje u radnim prostorijama i na radilištima ("Sl. list SFRJ", broj: 107/47).
- Pravilnik o tehničkim normativima za projektovanje i izvedbu el. priključaka i ormara u zgradama ("Sl. list SFRJ", broj: 35/74).
- Stručna literatura:
- Tehnički priručnik za protivpožarnu zaštitu V. Bujandić, Privredni pregled Beograd.
- Tehnički priručnik za zaštitu od požara, Milan Cerić, Pavao Jukić, Zlatimir Kaštelana, Zdravko Sertić, Zagreb, Grafo - Amadeus d.o.o., 1997.

Za JU „Prva osnovna škola“ Ilidža

1. _____

2. _____

/ime i prezime/